

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17, (2004) 37-52

E Ğ İ T İ M
FAKÜLTESİ
DERGİSİ

www.omuegitim.edu.tr

İLKÖĞRETİM BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN TURİZME BAKIŞI VE TURİZMİ DEĞERLENDİRMESİ

(Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)

THE VIEWPOINT TO TOURISM AND EVALUATION OF STUDENTS IN
ELEMENTARY EDUCATION DEPARTMENT

Cemile Bahtiyar KARADENİZ

*Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi,
Coğrafya Eğitimi, Öğretim Üyesi, Kurupelit/Samsun*

Özet

Bu araştırmada Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü öğrencilerinin turizme bakışı ve değerlendirmesi incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 415 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin turizmi değerlendirmeye yönelik görüşlerini elde etmek amacıyla bir "Turizm Değerlendirme Anketi" geliştirilmiştir. Verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Öğrencilerin çoğu turizmi en önemli döviz kaynağı olarak görmekte ve turizm faaliyetlerinin coğrafi görünümde bozulmaya neden olduğunu düşünmektedir. Öğretmen adaylarının turizmi ekonomik, çevresel ve sosyolojik yönleriyle daha iyi kavrayıp değerlendirmesi beklenmektedir.

Abstract :

In this study, the viewpoint of students on development of tourism and their evaluation have been analysed in Ondokuz Mayıs University Department of Elementary School Education. The sample of the study consists of 415 students. A "Tourism Evaluation Scale" has been developed to obtain information about student's opinion on evaluating tourism. SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) package programme has been used in analysing the collected data. The majority of the students have regarded tourism as being the most important source of exchange, and they believe that the facilities for tourism cause the immense distortion in landscape. The teacher trainees are required to acknowledge and evaluate tourism better with respect to economic, environmental and sociological characteristic.

Key Words : Tourism Consciousness, Tourism Education, Effect of Tourism

Anahtar Sözcükler : Bilinci, Turizm Eğitimi, Turizmin Etkileri

1.GİRİŞ

Yabancı dil bilme son yıllarda
Her ülke güçlü bir ekonomiye sahip

olmak veya sahip olduğu gücü
sürdürmek için doğal kaynaklarına
başvurmaktadır. Ülkelerin sahip olduğu
doğal kaynaklardan biri de iklim

özellikleri, yer şekilleri (peribacaları, travertenler, kıyılar, mağaralar, dağlar vb.), su kaynakları (akarsular, çağlayanlar, denizler vb.), bitki ve hayvanlarla ilgili (ormanlar ve biyolojik türler) olan doğal çekiciliklerdir. Türkiye kalkınma hamlelerine tarıma önem vererek, tarıma dayalı sanayi tesislerini kurarak ve madenlerini işleterek başlamış, 1963'ten sonra da Beş Yıllık Kalkınma Planlarında turizme önem vermiştir. Başka bir ifadeyle, doğal kaynaklarını işletmeye başlamıştır. Türkiye, turizmde uzun yıllar hedeflediği gelişmeyi gerçekleştirmiş ve Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine göre 2000 yılında en çok turizm geliri elde eden ülkeler sıralamasında ABD, İspanya, Fransa, İtalya, Çin, Almanya, İngiltere, Avusturya, Kanada ve Yunanistan'dan sonra 7,6 milyar dolar ile 11. sıraya yerleşmiştir.

Turizmin ülkelere, kurumlara göre değişik şekillerde tanımlanmaktadır. Özgüç'ün (1998) belirttiği gibi en basit anlamıyla "insanın dinlenmek ve tatil geçirmek amacıyla yolculuğa çıkmasıdır". Ancak bu tanımda dinlenmek ve tatil geçirmek dışındaki amaçlarla yapılan seyahatlerin turizmin kapsamı içine alınmaması başka tanımlara gerek duymaktadır: "Yabancıların geçici ya da sürekli olarak iş tutma ve para kazanma amacına bağlı olmayan konaklama ve yolculuklarından doğan ilişkiler bütünü"dür. Turizmin gelişmesi ülke, bölge veya yörenin (kısaca coğrafi mekanın) doğal, tarihsel ve kültürel özelliklerine bağlı olmakla birlikte yörede, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel birçok olumlu veya olumsuz etkilerde de bulunmaktadır. Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi turizmi ekonomik olarak, "dünyanın en büyük endüstrisi, refah ve istihdam yaratan en

büyük işverenidir" şeklinde tanımlamaktadır ve yapılan hesaplamalara göre, "her üç saniyede bir yeni iş olanağı" yaratmaktadır (Özgüç, 1998). Turizm tesislerinin inşaat ve işletme aşamalarında, ödemeler dengesinde, istihdamda, bölgesel kalkınmada, sektörler arasında rekabette, devletin kazançları hususunda olmak üzere turizmin ekonomik etkileri bir çok yönden olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Turizm, geliştiği yörede turist sayısının artışıyla beraber olumlu ve olumsuz çevresel etkilere neden olmaktadır. Aslan (1994), Butler (2000) ve Baysan (2001) gibi birçok araştırmacı bozulan doğal kaynaklar, çok çeşitli kirleticiler, içme suyu sıkıntısı, aşırı kalabalık, çöp üretimi, trafik sıkışıklığı, vb olumsuz etkiler üzerinde odaklaşmaktadır.

Halka ait alanların artması, milli park ve tarihi yerleşimler gibi yerlerin korunması ve değerlerinin yükselmesi ve haberleşme kolaylığı ile altyapı sisteminde gelişmeler olumlu çevresel etkiler olarak sayılabilir. Örneğin Kırzioğlu (1993), Palandöken Dağlarının turizme açılmasıyla geliş ağaçlandırma alanlarının yanı sıra sulama ve balık üretimine yönelik oldukça büyük bir gölet oluşturularak büyük bir mesire alanı düzenlenmiş olduğunu belirlemiştir. Wagner (1997), Stabler (2000), Cheong, Miller (2000) turizmi, geliştiği yörede ekonomik ve sosyo-kültürel değişikliklere neden olan büyük bir güç olarak ele almıştır. Milne ve Atejevic (2001) turizmin gelişimini etkileyen ve aynı zamanda gelişiminden etkilenen unsurları yerel ölçekten global boyuta kadar geniş bir yelpazede ele almakta ve turizmin, yerel ölçüde, yerel yönetimler, turistler, çalışanlar, yöre halkı, işletmeciler ve yaşam kalitesi arasındaki kompleks bir ilişkiye dayalı

olduğunu belirtirken, bölgesel ölçüde, bölgesel yönetim, bölgesel ağ ve ekosistemlerin, ulusal boyutta ise kültürel özellikler, doğal kaynakların kullanımı, ekonomik düzenlemelerin ve global olarak da globalizasyon, global kuruluşlar, global yönetimlerin turizmin gelişimini etkilediğini ileri sürmektedir.

Doğaner (1998) turizmin toprak değerlendirmesinde yarattığı enflasyon ile kırsal ekonomik yapıyı bozarak, tarla sahiplerinin kısa sürede yüksek gelir elde etmek için tarlalarını satmasına böylece tarım alanlarının kooperatif arsasına ve sonra da toplu tatil alanlarına dönüşmesine neden olduğunu Silivri, Erdemli, Silifke, Kuşadası, Alanya'da tespit etmiştir. Belirtilen sahalarda tarım alanları turizm amaçlı yapılaşmadan zarar görmüştür. Bunun en olumsuz etkisi özel mahsul alanlarının (muz, narenciye, zeytin) yapılaşmaya açılmasıdır. Turizm az nüfuslu köyler ve köylerin dağınık mahallelerinin yer aldığı, özellikle Güney Ege denizi ve batı Akdeniz kıyılarında, yerleşim birimlerinde, vadi tabanları, kıyı ovaları, yamaçlar, tarım ve orman alanlarında konaklama tesisleri (otel, motel, pansiyon, ikincil konut), diğer hizmet üniteleri (ağırlama, eğlence) ve ulaştırma tesisleri (karayolu, liman, yat limanı, yat yanaşma yeri, havaalanı) yapısıyla mekansal değişime neden olmuş, bu değişim kırsal mekanın kendi doğal gelişme sürecinden farklı olarak, sivil mimari örnekleri dışında yapılan konut ve tesislerle artık tarihsel kimlik taşımayan yerleşim birimleri bulunduğu ortama yapay mekanlar ortaya çıkarmıştır

Turizmin ülke ve bölge ekonomisine katkısı anlaşıldığında, daha önce mevsimlik olan turistik faaliyetlerin, tüm yıla yayılması için turizmde çeşitlendirme (sağlık, kongre,

akarsu, kaplıca, kırsal turizm vb.) yaklaşımı kabul edilmiştir. Bu yaklaşım, turizmin günümüzde tatil, dinlenme, gezip görme ve eğlence ile eş anlamlı olmaktan çıkarak rekreasyonel bir faaliyet olarak değerlendirilmesine neden olmuştur. Rekreasyon faaliyeti balık tutmaktan yamaç paraşütüne, raftingden dalgıçlığa, tarihsel mekanlardan ibadethanelere, fuarlardan konserlere kadar değişik mekan ve konulara uzanmaktadır. Ülkemizin, turizmin çeşitlendirilerek bütün yıla yayılması bağlamında sahip olduğu seçeneklerden biri de kırsal turizm faaliyetleridir. Yağcı'ya (2003) göre kırsal turizmin gelişeceği yörenin sahip olması gereken özellikler; doğal, çevresel ve tarihsel çekicilikler, otantik özelliklerini koruyan halk, yerel kültürel özelliklerin turizme uyarlanması ve turizm bilinci, ülke, bölge ve yerel yönetimin konuya ilgisi, ulaşım, konaklama, yiyecek içecek hizmetlerinin uluslararası ve ulusal standartların altında bulunmamasıdır. Sayılan özelliklerin yörede bulunması ve sürekliliği için belirtildiği gibi turizm bilincine sahip olunması gereklidir. Turizm bilgisinin ilköğretim okullarında verilmesiyle bu bilinç küçük yaşta kazandırılmış olacaktır. İlköğretim öğrencilerinin turizm sektöründe çalışma ihtimali okulun bulunduğu yöreye göre değişmekle beraber çok yüksek olması beklenemez. Bu öğrencilerin turizm konusunda bilgilendirilmesi hedeflenirken daha geniş düşünmek gerekmektedir. Kırsal turizm gibi tüm turizm faaliyetlerinde biri misafir (turist) diğeri ev sahibi olmak üzere iki grup bulunmaktadır. İlköğretimde öğrenim gören öğrencilerin bir gün misafir ya da ev sahibi olarak turizm faaliyetlerine katılma ihtimali yüksektir. Dolayısıyla turist sadece konaklama tesisinde

misafir edilmemekte her türlü mekanda karşımıza çıkabilmektedir. Taksi şoföründen köydeki hayvan güden bir hanıma, yat kaptanından çömlek yapan ustaya, emniyet görevlisinden sağlık personeline kadar meslek, yaş, cins, kültür vb farklılığı olan sayılamayacak kadar çok bireyle karşılaşabilmektedir. Ayrıca turizmde yerel yönetimlerin faaliyetleri ve konuya yaklaşımı çok önemlidir. Bu öğrencilerden bazıları yerel yönetimlerde görev alabilecek ancak hepsi yöneticilerini seçeceklerdir. Daha bir çok nedenden dolayı turizmin önemini kavramış bireyler turizmin gelişiminin sürdürülebilirliği için gereklidir.

Turizmin eğitimi; toplumda turizm bilincini yerleştirmek, turizm kaynaklarını koruma bilinci geliştirmek, turiste karşı onun ekonomik gücüne, ırk, milliyet, din, dil, toplumdaki statüsüne, ahlak ve namus anlayışına, siyasal görüşlerine göre ayırım yapmadan eşit ve dürüst hizmet etme ahlakını ve terbiyesini vermek, turizmin sağladığı uzun vadeli çıkarlar üzerine dikkati çekerek saygıya ve konukseverliğe dayalı bir davranış düzeni yerleştirmektir (Bayer, 1998). Bu amaçla turizm eğitimi iki bölümde ele alınabilir. Biri doğrudan turizm endüstrisinin içinde yer alan bireylerin eğitimi, diğeri dolaylı olarak turizm endüstrisinde yer alan bireylerin eğitimi. Doğrudan turizm endüstrisinde yer alanlar; turizmi kendilerine meslek olarak seçmiş, bu alanda kariyer yapabilmek için orta ve yüksek öğrenim kurumlarında akademik bir eğitim almış bireylerle, doğrudan turistlere hizmet sağlayan ulaştırma, konaklama, yiyecek-içecek ve hediyelik eşya satan işletmeler gibi sektörde çalışanlardır. Dolaylı olarak turizm endüstrisinde yer alan bireyler ise halkın kendisidir. Turizmin önemini kavramak, turiste

nasıl davranılacağını bilmek, çevreyi temiz tutmak, belli çıkarlar sağlamak için turistleri zor duruma düşürmemek gibi konularda halka çeşitli yollarla eğitim verilmelidir. Halktaki turizm bilinci geliştikçe, ülkemizden memnun olan turist sayısı artacaktır. Eser'in (2002) de belirttiği gibi turizm eğitimi gereklidir, çünkü; turistler kendilerine değer verilmek ve kaliteli hizmet almak, temiz bir çevre, çeşitli kültürleri tanımak isterler, misafirperverlik, güler yüz ve saygı beklerler ve hiçbir zaman aldatılmak istemezler. Unutmamalıdır ki ülkemizden memnun ayrılan her turist, memnuniyetini başkalarına da aktaracak ve onların ülkemize gelmeleri için elçilik görevi yapmış olacaktır. Böylece her yıl artış göstermekte olan turist sayısının ülkemize getirdiği döviz, ülkemiz ekonomisine büyük katkılarda bulunurken, ülkemiz insanına da çeşitli iş olanakları yaratacaktır. Ülkemiz için böylesine önemli olan turizm konusunda eğitim almak ve çevremizdekileri bu konuda bilinçlendirmek hepimizin görevi olmalıdır.

Tebliğler dergisine göre ilköğretim programlarında Hayat Bilgisi Dersinin genel hedefleri arasında "Turizmin önemini kavrayabilme" yer almaktadır. Ayrıca turizm haftası konunun öneminden bahsedilerek kutlanmaktadır. İlköğretim 6.sınıflarda seçmeli ders altında Turizm I ve Turizm II olmak üzere iki ders verilmektedir. Bu dersin içeriğinde Turizmin tanımı, önemi, özellikleri, çeşitleri, insanları turizme yönelten faktörler, turistik yerler ve korunması, turizmin gelişmesini sağlayan etkinlikler ve turizm ulaşım ilişkisi gibi konular bulunmaktadır.

Ülkemizde son yıllarda hızla gelişen sektörlerden biri olan turizmin kazandığı önem gün geçtikçe

arttığından bu konuda eğitime olan ihtiyaç, dolayısıyla turizm eğitimini gerçekleştirebilecek öğretmenlere olan ihtiyaç da artmaktadır. Bu araştırmada toplumda turizm bilincini yerleştirecek ve geliştirecek olan öğretmen adaylarının turizme bakış açısı ve turizmin önemini kavrayışı değerlendirilmeye çalışılmıştır.

2.YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2001-2002 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünün Sosyal Bilgiler, Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören yaklaşık 2000 öğrenci oluştururken, örneklemini random yöntemine göre seçilen 415 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Öğrencilerin turizmi değerlendirmeye yönelik görüşlerini

elde etmek amacıyla bir "Turizm Değerlendirme Anketi" geliştirilmiştir. Bu ankette 11 soru yer almaktadır. Öğrencilerden 9 soru için seçenekleri katıldıkları önem derecelerine göre işaretlemeleri istenmiştir. Araştırma verileri bu anket aracılığıyla toplanmıştır.

İşlem

Araştırmada elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu amaçla frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Araştırma, soruların ankette yer alış sırasına göre verilmiştir.

3.BULGULAR VE YORUM

Araştırmada kullanılan ankete öğrencilerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular üzerine yorumlar yapılarak önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Tablo 1. Turizm hakkında genel düşünceler

	1.derece		2.derece		3.derece	
	f	%	f	%	f	%
Turizm hakkında genel olarak hangi düşüncedesiniz?						
Turizm ülkenin ekonomik kalkınmasını sağlar	310	74,7	53	12,8	39	9,4
Turizme katılmak para ve zaman kaybına sebep olur	19	4,6	27	6,5	27	6,5
Önemli bir modernleşme aracıdır	15	3,6	128	30,8	176	42,4
En çok toplumların kültür alışverişine hizmet eder	59	14,2	165	39,8	129	31,1
Ülkemizde ekolojik çevrenin bozulmasına sebep olur	12	2,9	42	10,8	44	10,6
Toplam	415	100	415	100	415	100

Tablo 1. de görüldüğü gibi, ankete katılan öğrenciler 1.derecede turizmin ekonomik önemine katılırken, 2.derecede ve de %39,8 oranında kültür etkileşimine hizmet ettiğini düşünmekte ve 3. derecede %42,4 oranında turizmin modernleşme aracı olduğu görüşündedir.

Tablo 2. Turizmin ekonomik etkileri üzerine düşünceler

	1.derece		2.derece		3.derece	
	f	%	f	%	f	%
Turizmin ekonomik etkilerinden hangisine katılıyorsunuz?						
En önemli döviz kaynağıdır	273	65,8	75	18,1	43	10,4
Bölgesel kalkınmayı sağlar	27	6,5	61	14,7	98	23,6
Çok sayıda iş imkanı yaratmaktadır	87	21,0	225	54,2	76	18,3
Konut ve arazi fiyatlarının artışına neden olur	16	3,9	45	10,8	160	38,5
Turizm için kamu alt yapı tesislerinin geliştirilmesi kamu gelirin israfıdır	11	2,6	9	2,2	38	9,2
Toplam	415	100	415	100	415	100

Ülkenin ihracat geliri i thalattaki döviz ihtiyacını karşılayamadığında ticaret açığı yaşanmaktadır. Bu durumda görünmeyen ihracat (hizmetler dış satımı) olarak turizmin döviz girdisi, ülkenin dış ticaret açığının kapatmada büyük etkindir. Öğrenciler turizmin 1.derecede (%65,8) en önemli döviz kaynağı olduğunu, 2.derecede (%54,2) çok sayıda iş imkanı yarattığını, 3.derecede konut ve arazi fiyatlarının artmasına neden olduğunu düşünerek ekonomik etkilerinin önemini kavramış görünmektedir. Turizm, ülkenin milli gelir artışında, ödemeler dengesinde, ticaret potansiyelinin yükselmesinde,

istihdamda, alt yapı sistemi üzerinde, devlet gelirlerinde, sektörler üzerinde bir çok açıdan rol oynar. Yerli ve yabancı turistlerin konaklama, yeme içme ulaştırma, eğlence, alış-veriş ve benzeri sebeplerle yapmış oldukları harcamalar ekonominin diğer sektörlerine de dağılarak kendisinden birkaç kat fazla ek gelir yaratılmasını sağlar. Turist sayısının artması tüketim maddeleri ihtiyacını artırır ve özellikle tarım sektöründe kalite yükselmesi ile üretim artışını sağlar. Aynı şekilde ulaşım sektörünün de modernleşmesi ve gelişmesi turizm ile oluşmaktadır.

Tablo 3. Turizmin geliştiği yöreye etkileri üzerine görüşler

	1.derece		2.derece		3.derece	
	f	%	f	%	f	%
Turizmin geliştiği yörede hangisine sebep olduğunu düşünüyorsunuz?						
Turizm geliştiği sahada betonlaşmaya sebep olur	119	28,7	44	10,6	23	5,5
Yabancı turistler gençliğin ahlakını bozar	68	16,4	59	14,2	30	7,2
Turizm faaliyetleri çevre kirliliğine sebep olur	53	12,8	65	15,7	60	14,5
Turizm faaliyetleri yerli halkı rahatsız eder	13	3,1	27	6,5	44	10,6
Ülkemizde görülen cinsel hastalıkların turistlerden geçtiğini düşünüyorum	50	12,0	23	5,5	32	7,7
Yukarıdaki düşüncelerin hiç birine katılmıyorum	112	27,0	197	47,5	226	54,5
Toplam	415	100	415	100	415	100

Turizmin geliştiği yöreye etkileri coğrafi mekanda olabildiği gibi sosyal ve kültürel olarak da yaşanmaktadır. Öğrencilerin %28,7'si 1.derecede turizmin betonlaşmaya sebep olduğunu, %47,5'i 2.ve 3.derecede belirtilen ifadelerin hiç birine katılmadığını belirtmektedir.

Turistlerin faaliyetleri sonucu çevrede evsel sıvı ve katı atıklar başta olmak üzere kirlilik yaşanmakta ve ulaşım araçları gürültü ve hava kirliliğine yol açmaktadır. Turizm faaliyetleri tesis kurma aşamasında ve sonrasında doğal kaynaklar üzerinde tahribata yol açabilmektedir. Özkan'a (1993) göre gittikleri yörelerdeki çevre

sorunlarına karşı duyarlılıkları giderek artan gelişmiş ülke insanların tatil yeri seçiminde "Doğanın Korunduğu Bir Çevre" faktörü öncelik kazanmaktadır. Türkiye büyük ölçüde "Bozulmamış Doğa" ya da rakiplerine oranla "Daha Az Bozulmamış Doğa" parolalarıyla gelişmeye çalışmaktadır. Kıyılarımızda rekreasyon amaçlı konutların yoğunlaşması kıyıların betonlaşmasına ve denizlerin kirlenmesi turizm gelişimini etkileyecek boyutlara ulaşmış ve de ikinci konut ve yerleşimlerinin kıyı peyzajını fiziksel ve görsel yönden olumsuz etkilemeleri yanında; sosyal, ekonomik ve psikolojik bir çok olumsuz etkisi bulunmaktadır.

Tablo 4. Turizmin çevresel etkileri üzerine düşünceler

	1.derece		2.derece		3.derece	
	f	%	f	%	f	%
Turizmin çevresel etkilerinden hangisine katılıyorsunuz?						
Turizm faaliyetleri çevre sorunlarına neden olur	56	13,5	48	11,6	62	15
Sadece gelir elde etmek için doğal güzellikler tahrip edilmektedir	172	41,4	77	18,6	50	12,1
Bir sahada turizmin gelişmesi o sahada çevrenin de korunmasını sağlar	83	20,0	81	19,5	79	19,0
Turistik tesislerin farklı coğrafi mekanları birbirine benzetmesi bu yörelerin çekiciliğini azaltmaktadır	18	4,3	110	26,5	111	26,7
Uzun dönemli planlama ile turizmin ekolojik çevre üzerindeki etkileri denetim altına alınabilir	86	20,7	99	23,8	113	27,2
Toplam	415	100	415	100	415	100

Tablo 4.de görüldüğü gibi öğrenciler 1.derece sadece gelir elde etmek için doğal güzelliklerin tahrip edilmemesi gerektiğini, 2.derecede turistik tesislerin farklı coğrafi mekanları birbirine benzeterek çekiciliğini azalttığını ve 3.derecede uzun dönemli planlama ile turizmin doğal çevre üzerindeki etkilerinin denetim altına alınabileceğini düşünmektedir.

Ivy (2001) ve Doğaner (1994) turizmin çevreye karşı duyarlı ve

bilinçli olması gerekliliği, günümüzde klasik turizm anlayışına göre alternatif turizm, kitle turizmine göre yumuşak turizm (soft turizm), çevreye karşı duyarlılığından dolayı eko turizm, özelliklerinden dolayı bilinçli turizm adları verilen bir turizm şeklini gündeme getirmiştir. Genel adıyla eko turizm, küçük grupların rahat ulaşım araçlarıyla, çok kısa süreyle kısıtlanmayan, turistlerin gittikleri ülkeyi, gerçek doğal ortamında, yerel yaşam biçimleriyle birlikte yaşayarak

tanındığı, yeni bilgi ve deneyimler edindiği turizmdir. Uygulandığı yörelerde turizm, planlı, ölçülü, çevreye saygılı, yerel idarelerin kontrolü altında ve yavaş bir şekilde gelişir. Ayrıca yapılaşmada yerel mimari özelliklerin korunmasına, arkeolojik kalıntı ve tarihi yapıların özgün ortamda ahenginin bozulmamasına özen gösteren bu turizm şekli, yeni yapılanma yerine, mevcut yapıların (köy, çiftlik, yayla evleri vb.) yeniden kullanımını teşvik eder ve

yöresel ekonomik uğraşları (tarım, el sanatları vb.) korur ve geliştirir. Bu özellikleriyle kitle turizmine tamamen karşıt özellikler taşır. Eko turizmde esas olan, doğal alanların ve kırsal kesimlerin geleceğin turizm alanları olarak, turizmin çevresel etkisinden korunması, günümüz turizmi içine, turistlerin çevresel sorunları olmayan ortamlarda, doğa içinde turistik faaliyetlere katılmasıdır.

Tablo 5. Yayla turizmi üzerine görüşler

	1.derece		2.derece		3.derece	
	f	%	f	%	f	%
Yayla turizmi için hangi düşünceye katılıyorsunuz?						
Yaylacılık ekonomik faaliyettir ve turizmle ilişkisi yoktur	31	7,5	36	8,7	105	25,3
Yaylalar tahrip olduğundan turizme açılmamalı	45	10,9	37	8,9	111	26,8
Turizm belirli yaylalarda yoğunlaşmamalı diğer yaylalarımız da turizme açılmalı	206	49,6	131	31,6	100	24,1
Ülkemizin yayla turizm potansiyeli deniz turizmine alternatif olarak desteklenmeli	133	32,0	211	50,8	99	23,8
Toplam	415	100	415	100	415	100

Ankete katılan öğrenciler %49,6'sı turizmin sadece belirli yaylalarımızda yoğunlaşmaması, tanınmamış yaylalarımızın da turizme açılması gerektiğini, 2.derecede yayla turizminin deniz turizmine alternatif olarak desteklenmesi gerektiğini, 3.derecede yaylalar tahrip olduğundan turizme açılmamalı seçeneğini işaretlemektedir.

Ülkemizde bir çok yayla turizme açılmış ve günümüzde köy, pazar yeri ve hatta kışa fonksiyonlarında gelişme göstermiştir. Bu yaylalarımızdan bir çoğunda önemli çevresel sorunlar yaşanmaktadır. İnceoğlu ve Aysu'ya (1992) göre yaylalarda konaklamanın türü görüntü

kiriliği, doğal yapıya uygunluk, konfor ve karlılık açısından önem taşımaktadır. Yaylada kalma sürelerine bağlı olarak değişik yaklaşımlar ele alınabilir. 1- Konaklama tesisleri kıyı yerleşmelerinde geliştirilebilir ve günübirlik ilişki kurulabilir, 2- Konaklama tesisleri kıyı yerleşmelerinde geliştirilebilir ve yaylalarda kısa süreli, geçici, altyapısı oluşturulmuş, (doğa ile iç içe) kalma yerleri sağlanabilir ya da var olan yapı stoklarından yararlanabilir, 3- Konaklama tesisleri ikinci kuşakta, yaylalar ile kıyı yerleşmeleri arasında ulaşılabilirlik ve servis olanaklarına sahip noktalarda var olan yapı stoklarının ve yerleşme desenlerinin düzenlenmesi ve geliştirilmesi ile ya da

yöre mimarisine uygun köy niteliğinde yerleşmelerle oluşturulabilir. Bu noktalardan yaylalar ile gününbirlik ilişkiler kurulabilir.

bir taşıma kapasitesi bulunmaktadır. Bu durum turizme açılan bir çok kıyı yöremizde gözden kaçırılrsa da aynı hata turizme yeni açılan yaylalarımızda yapılmamalıdır. Çevrenin etkilenme düzeyini azaltmak için İsviçre turizm politikası olan "yüksek fiyat mekanizması" işletilebilir. Bu politikada çevre kalitesini fiyat

Öztürk'e (1992) göre turizm 1950 yıllarında kitle turizmi ile gelişmeye başlamış bu da beraberinde çevresel baskıyı getirmiştir. Her yörenin mekanizması muhafaza eder. O kadar pahalıdır ki sınırlı bir pazar onlara hitap eder. Yüksek fiyat yüksek kalitenin şartlarının bir güvencesidir. Bu olumsuz gelişmeyi kısıtlamak ve topluluğu sınırlamak için anahtar kelime yöre ile hükümet politikaları arasındaki sıkı işbirliğidir.

Tablo 6. Seyahat acentaları hakkında düşünceler

Seyahat acentaları hakkında ne düşünüyorsunuz?	f	%
Turizmde çok önemli olup turizmin olmazsa olmazlarından	150	36,1
Seyahat acentalarını güvenilir bulmuyorum	58	14,0
Acentaların yeteri kadar tanınmadığını düşünüyorum	149	35,9
Turizme katılmak için seyahat acentalarına ihtiyaç yoktur	58	14,0
Toplam	415	100

Seyahat acentaları turizmin bel kemiğini oluşturmaktadır. Bu düşünceye katılarak turizmde çok önemli olup turizmin olmazsa olmazlarından ifadesine katılan öğrencilerin oranı %36,1 olup öğrencilerin, %35,9 seyahat acentalarının yeteri kadar tanınmadığını düşünmektedir. Seyahat acentalarını güvenilir bulmayan ve turizme katılmak için bu acentalara ihtiyaç olmadığını düşünen öğrenci sayısı ise 58 kişidir.

Öztürk'e (1992) göre bir konaklama işletmesinin yaşamını sürdürebilmesi, faaliyetlerinden gelir ve kâr elde edebilmesi, her işletmede olduğu gibi yeterince alıcı bulabilmesine bağlıdır. Konaklama işletmelerinin önemli alıcılarından biri olan seyahat acentalarıdır. Özellikle ülkeler arası seyahat eden turistler, doğrudan otel seçmek yerine, kendileri

için seçimi seyahat acentalarına bırakmaktadır. Akmel ve Kurt'a (1993) göre seyahat acentaları turizm konusunda bilgilendirilmeli ve sürdürülebilir turizm için bilinçlendirilmelidir. Öncelikle bu kuruluşların elemanları çevre korumaya yönelik olarak bilinçlendirilmesi ve çalıştıkları yöreyi çevresel açıdan koruyacak faaliyetlerde bulunması gerekir. Daha sonra organizasyonlarına katılan müşterilerine buldukları yörenin ekolojik özelliklerini aktarmak bu sistemdeki çevre koruma ilkelerinden söz etmek ve bunlara uyulmasını sağlamak zorundadırlar. Grubun rehberi grup ile çevre arasındaki ilişkiyi düzenleyen ve kontrol eden bir kimlik yüklenmektedir. Diğer taraftan yine acentalar çalıştıkları diğer kuruluşlarla farklı konularda işbirliğine gitmek zorundadır ve onları

etkilemeleri ve de yönlendirmeleri kaçınılmazdır.

Tablo 7. Müzeler hakkındaki görüşler

Müzeler hakkında hangi düşüncedesiniz?	f	%
Müzelere giriş herkese ücretsiz olmalı	150	36,1
Ücret sadece yabancı turistlerden alınmalı	76	18,3
Müzeler sayı ve konu olarak artmalı ve yaygınlaşmalı	182	43,9
Müzeleri ilginç ve çekici bulmuyorum	7	1,7
Toplam	415	100

Müzeler turizmde en insanlar tarafından oluşturulan önemli çekiciliklerdendir. Müzeler sadece tarihi eserlerden oluşmamaktadır. Bunların içinde etnografya müzesi ve medeniyetler müzesi gibi olanları bulunmakla beraber deniz müzesi, tren müzesi, dokuma araçları müzesi gibi bir çok koleksiyonu barındıran ilginç müzeler de bulunmaktadır. Sergilenen materyaller ne kadar çeşitli olursa, hitap

ettiği kitlenin de o kadar genişleyeceği düşünülmektedir. Öğrencilerin %43,9'u müzelerin sayı ve konu olarak artırılması ve yaygınlaşması gerektiğini düşünmektedir. Ancak %36,1'i müzelere girişin herkese ücretsiz olması gerektiğini düşünmektedir. Müzeleri ilginç bulmayan ve turistik çekiciliği olduğuna katılmayan öğrenci sayısı ise sadece 1,7 oranındadır.

Tablo 8. Turizmde tanıtım üzerine düşünceler

Turizmde tanıtım için ne düşünüyorsunuz?	1.derece		2.derece		3.derece	
	f	%	f	%	f	%
Tanıtım hepimizin vatandaşlık görevidir	295	71,1	43	10,4	42	10,1
Devletin ve kurumlarının görevidir	78	18,8	208	50,1	53	12,8
Sivil örgüt kuruluşlarının görevidir	20	4,8	91	21,9	204	49,2
Seyahat acentalarının görevidir	22	5,3	73	17,6	116	27,9
Toplam	415	100	415	100	415	100

Ankete katılan öğrenciler, turizmde tanıtımın 1.derecede vatandaşlık, 2.derecede devletin ve kurumlarının, 3.derecede sivil örgüt kuruluşlarının görevi olduğunu düşünmektedir. Tanıtımın, "devletin ve kurumlarının işi" olduğu düşüncesinin hakimiyeti 1960 yıllarında Turizm

Bakanlığının adının, Turizm ve Tanıtım Bakanlığı olarak değiştirilmesinden kaynaklandığı düşünülebilir. Ancak günümüzde tanıtımın, tüm sivil kuruluşların ve vatandaşların görevi olduğu düşüncesi kabul görmektedir.

Çorbacı'ya (1994) göre enformasyon, propaganda, halkla

ilişkiler, reklam tanıtım yöntemlerindedir. Turizmde tanıtma, insanlara turistik ürünlerin varlığı, yerleri, kalitesi ve bazı özellikleri hakkında bilgi verilmesi istendiğinden öncelikle enformasyon fonksiyonu içermektedir. Amaç, insanların zihninde turistik ürün hakkında belli fikirler yaratarak daha büyük insan kitleleri üzerinde etkili olmak ve turist trafiğini belirli bir ülkeye çekmektir. Turizmde tanıtma süreci propagandayı da içerir. Çünkü tanıtmanın ilk hedefi turizm kaynaklarını duyurmak, makro düzeyde bir mal ve hizmete yönelme meydana getirmek, toplumsal yarar sağlamak, yanlış fikirleri ve kanaatleri ortadan

kaldırmak, değişik din, ırk, siyasi rejim ve ekonomik sistemlere bağlı insanlar arasında ilişkileri geliştirmektir. Turizmde tanıtma çabaları kişilere, organizasyonlara, kitlelere yöneliktir. Bu nedenle tanıtma, kişiler ve organizasyonlar arası ilişkiler ile ilgilidir. Bu noktada tanıtma sürecine halkla ilişkiler girmektedir. Tanıtımın nihai hedefi, ekonomik bir menfaat sağlamaya yöneliktir. Bu hedefe; ülkeyi, bölgeyi, hizmeti, bir markayı turizm piyasasında satarak ulaşır. Bu nedenle turizm reklamcılığı, satış geliştirme gibi faaliyetler de tanıtma fonksiyonunun içinde yer alır.

Tablo 9. Turizm ile rekreasyon (boş zaman) faaliyetleri arasındaki ilişki

	1.derece		2.derece		3.derece	
	f	%	f	%	f	%
Turizm ile rekreasyon faaliyetleri arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?						
Turizm bir rekreasyonel seyahattir	160	38,6	101	24,3	113	27,2
Turizmin amacı ziyaretçilerin hoş zaman geçirirken para harcamasıdır ve Rekreasyonel Faaliyetler bu amaca hizmet eder.	86	20,7	158	38,1	117	28,2
Bir fikrim yok	169	40,7	156	37,6	185	44,6
Toplam	415	100	415	100	415	100

Öğrenciler 1.ve 3.derecede bir fikrim yok diyerek rekreasyonla turizmin ilişkisini kuramamışken 2.derecede rekreasyonun, amacı ziyaretçilere hoş zaman geçirtmek ve para harcatmak olan turizm endüstrisinin bu felsefesine hizmet ettiğini kabul etmektedir.

Karaküçük (1997) dinlenme, eğlenme ve gelişme özellikleriyle bütünleşmiş olan turizm olayının, rekreasyonun bir yönünü ve önemli bir alanını oluşturduğunu ifade eder. Turizmin, eğlenme amacı taşıyan, boş

zamanları değerlendirme ihtiyacından kaynaklandığını belirtmektedir. Geniş bir ekonomik ve sosyal değerler bütününe sahip olan turizm, bu anlamda rekreasyonla bütünleşmiştir. Dinçer'e (1993) göre turizm, boş zaman ve rekreasyon sık sık birlikte ve ortak kullanılması nedeniyle çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Ancak boş zaman; çalışma, uyuma, kişisel ihtiyaçlar ve ev işlerinden artan zamanı, rekreasyon ise boş zaman süresince yapılan bir sürü geniş aktiviteleri içerir. Rekreasyonistlerle

turistler aynı faaliyetleri yapan kişiler olarak karşımıza çıkmaktadır. Özgüç'e (1998) göre rekreasyon "insanın beden ve zihnini dinlendirmek, tazelemek ihtiyacıdır", "insanların işten arta kalan çoğu kez onlara bir değişiklik (eğlenme, dinlenme) sağlayan ve onları işleri için tazeleyen bir faaliyettir" ve insanın kendini "tazelemesi" bunu gerçekleştireceği ortam ile sıkı sıkıya ilişkilidir. O halde rekreasyon, nasıl olursa olsun, insan yaşamının canlandırılması demektir. Canlandırmak ve canlanmak rekreasyonun gerçek anlamı içinde görülmelidir ve rekreasyon da ancak bu çift anlamıyla gerçekleşebilir. Buna göre sadece insanın değil, insanla birlikte çevresinin de canlandırılması gerekliliği üzerinde durulmaktadır ki, bu da ancak insanın yaşam yerini bir süre değiştirmesiyle

(turizmle) çok daha iyi bir şekilde gerçekleşebilecektir.

Turizmde plansız yapılaşma bindiği dalı kesmek diye ifade edilebilir. Öztürk'e (1992) göre turistik bir yöre önce keşfedilir daha sonra gelişir. Gelişim demek buraya turistin ve turizmde iş (inşaat, çiçekçilik, hediyelik eşya, garsonluk vb.) bulmak üzere bir çok insanın göç etmesi demektir. Nüfusun ve binaların artması, şehirleşme sorunlarını da beraberinde getirmekte ve yöre önce olgunlaşma, sonrasında da turizm tesislerinin gelişimini doğal değerlerdeki düşüş izlemekte ve doyma dönemi yaşanmaktadır. Doyma noktasına ulaşan alanlar çekiciliğini (cazibesini) yitirmekte ve düşüş dönemini yaşamaktadır.

Tablo 10. Ülkemizdeki turistik tesisler üzerine düşünceler

	1.derece		2.derece		3.derece	
	f	%	f	%	f	%
Ülkemizdeki turistik tesisler için ne düşünüyorsunuz?						
Ülkemizde daha çok turistik tesise ihtiyaç var	198	47,7	43	10,4	75	18,1
Ülkemizde tesis sayısı yeterli, küçük işletmeler yayılabilir	73	17,6	71	17,1	78	18,8
Tesisler kıyı ve dağlarımızın doğal güzelliğini bozmaktadır	95	22,9	151	36,4	100	24,1
Tesisler tarım, orman ve mera alanlarını tahrip etmektedir	49	11,8	150	36,1	162	39,0
Toplam	415	100	415	100	415	100

Ankete katılan öğrencilerin %47,7'si ülkemizin daha çok turistik tesise ihtiyacı olduğunu 1.derecede düşünürken, tesislerin kıyı ve dağlarımızın doğal güzelliğini bozduğuna 2.derecede, tarım ve orman alanlarını tahrip ettiğine 3.derecede katılmaktadır.

Turizm Bakanlığına göre ülkemizde 2002 yılında turizm işletme belgeli 2124 tesis ve 396 148 yatak

bulunmaktadır. Dünya Turizm Örgütüne göre Türkiye 2010'da 17,1 ve 2020 yılında 27 milyon turist çekecek ve turizm geliri ve turist sayısı arasındaki günümüzdeki oran aynı düzeyini korursa 2010 yılında 12,5 ve 2020 yılında da 19,8 milyar dolar turizm geliri elde edebilecektir. Belirtilen hedefleri gerçekleştirebilmek için doğa ile uyumlu tesislere ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Tablo 11. Milli parklar hakkında görüşler

	1.derece		2.derece		3.derece	
	f	%	f	%	f	%
Milli parklar hakkında ne düşünüyorsunuz?						
Doğal ve kültürel mirasın korunmasından dolayı daha çok önem verilmeli	286	68,9	50	12,1	38	9,1
Turizmi geliştirdiği için sayısı artmalı ve yabancı turistlere ücretli olmalı	27	6,5	160	38,5	119	28,7
Milli parklara giriş ve buradaki faaliyetler ücretsiz olmalı	33	7,9	45	10,8	66	15,9
Mili park alanları yerleşmeyi ve sanayileşmeyi engellediğinden gereksiz	15	3,7	19	4,6	26	6,3
Milli parklarımız yeteri kadar tanıtılmamakta	54	13,0	141	34	166	40
Toplam	415	100	415	100	415	100

Öğrencilerin %68,9'u milli parkların önemini kavramış olup, 2.ve 3.derecede turizmin gelişimi için sayıları artmalı ve yabancı turistlere ücretli olmalı seçeneği işaretlenmiştir.

Milli park: Bilimsel ve estetik bakımdan milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır. Milli parklarda sanayi, yerleşme, tarım, hayvancılık, balıkçılık, avcılık gibi bir çok faaliyetin yapılması yasaktır. Bir başka ifadeyle serbest olan tek faaliyet turizmdir. Milli parklarda, Milli park dışında Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı, Tabiat Koruma alanı gibi özel koruma alanları bulunmaktadır. Doğaner'e (1998)² göre koruma alanları çevresinde olan ve olabilecek faaliyetlerden etkilenmektedir. Örneğin havaalanları arkeolojik ve doğal sit alanlarına zarar vermektedir. 1. derecede arkeolojik sit sınırları içinde ve Efes antik şehrine 700 m. uzaklıktaki Selçuk havaalanı uçak titreşimleriyle tiyatroya ve Ürgüp-Göreme yöresinde Tuzköy havaalanının

uluslar arası düzeye getirilmesi de peribacalarına zarar verecektir

4.SONUÇ ve ÖNERİLER

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlköğretim Bölümü öğrencilerine uygulanan turizm değerlendirme anketi sonuçlarına göre öğrenciler 1.derecede turizmin en önemli döviz kaynağı olduğunu, ülke kalkınmasını sağladığını düşünürken turizmin ekonomik etkilerini genel olarak kavramış bulunmaktadır. Ayrıca turizmin betonlaşmaya sebep olduğunu, milli parklara doğal ve kültürel mirasın korunmasından dolayı daha fazla önem verilmesini ve sadece gelir elde etmek için doğal güzelliklerimizin tahrip edilmemesi gerektiğini 1.derecede seçerken turizmin oluşturduğu çevresel sorunları ana hatlarıyla algıladıkları görülmektedir. Ankete katılan öğrenciler, önem bakımından 1.derece ülke tanıtımının herkesin vatandaşlık görevi olduğunu, sadece belirli birkaç yaylanın değil tanınmamış bir çok yaylanın da turizme kazandırılmasını ve ülkede daha çok turistik tesise ihtiyaç olduğunu, müzelerin sayısı ve konu olarak artırılması ve yaygınlaşması

gerektiği, seyahat acentalarının turizm için çok önemli olup turizmin olmazsa olmazlarından olduğu görüşündedir. Öğrencilerin %40,7'si turizm ile rekreasyon arasında bir ilişki kuramamaktadır. Sayısı az da olsa turizm için kamu alt yapı ve tesislerinin geliştirilmesinin kamu gelirinin boşa israf edilmesi anlamına geldiğini ve turizm faaliyetlerinin yerli halkı rahatsız ettiğini, yaylaların tahrip olduğundan turizme açılmaması gerektiğini düşünen öğrenciler de bulunmaktadır. Burada bahsedilen düşüncelere sahip olan öğrencilerin yanlış fikirlere sahip olduğu anlaşılmamalıdır. Turizmin olumsuz etkilerini algıladıkları veya tanık oldukları düşünülebilir. Ancak turizm faaliyetlerine ve gelişimine karşı ön yargılı olmamaları da beklenir.

Ankete katılan öğrencilerin turizm hakkında genel olarak bilgiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ancak ilköğretimde turizm bilinci kazandıracak olan öğretmen adaylarının daha duyarlı ve bilgili olması beklenmektedir. Ankete katılan öğrencilerin turizme katılımlarının düşük olduğu çalışmanın detayında tespit edilmiştir. Öğrencilerin turizmin özelliklerini, etkilerini ve işleyişini yaşantı yoluyla öğrenemeyecekleri tahmin edilirken eğitim yoluyla öğrenmeleri beklenebilir.

İlköğretim okullarında 6. sınıfta Seçmeli I ve Seçmeli II adı altında Turizm dersi bulunmaktadır. Öğrencilerin bu dersi öğretimini yapabilecek yeterli bilgiye sahip olması beklenir. Eğitim Fakültesinde İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Programında Türkiye'nin Turizm Coğrafyası dersi bulunmamaktadır. Turizm faaliyetinin önemi açısından programlardaki yerinin çok yetersiz olduğu düşünülmektedir. Fakültenin uygun görülen

programlarına (örneğin Yabancı Dil Öğretmenliği, Sınıf öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği) Seçmeli Ders olarak genel kültür dersleri içerisinde Turizm dersi konulması düşünülebilir.

Yöneticileri, yerel halkı, yatırımcıyı, işletmeciyi, tasarımcıyı, acentaları, turisti eğitmek zor olsa da uzun vadede tek çözüm olarak düşünülmelidir. Eğer gerekli olan turizm plânlama yaklaşımları çevreci bir politika izlerse bundan hem çevre hem de turistin memnun olma olasılığı yüksektir. Böyle bir gelişme modelinin günümüzün ve geleceğin ihtiyaçlarına uygun düşeceği beklenmektedir. Pazarın sürekliliği düşünülüyorsa uzun vadede çevreci bir yaklaşım planlanmalıdır. Bu gelişim planlamasını kamunun tüm kuruluşları ve kademeleri büyük bir duyarlılıkla ve koordineli olarak uygulamaya sokmalıdır. Ancak burada en büyük görev yöre halkına düşmektedir. Yöre halkı turizm konusunda gelişmelere ve değişikliklere karşı bilinçlendirilmelidir.

Turizmin, ekonomisinde önemli rolü olan Türkiye gibi bir ülkede, bu sektörden uzun vadeli olarak yararlanılmak isteniyorsa kumsallar, doğal manzara, parklar, tarihsel yapılar, kültürel değerler, bölgesel faaliyetler, açık hava sporları vb. özellikleri turizmde rakip durumda olan ülkelere karşı ayrı kılacak şekilde korumak ve arttırmak için plânlama yapılması zorunludur. İçöz'e (1993) göre turizmin, olumsuz fiziksel, sosyal, pazarlama, örgütsel ve diğer etkilerinden kaçınmak ve olumlu etkilerini arttırmak amacıyla yapılan turizm plânlamasının dayandığı temellerden biri, belirtilen alanlarda alternatif yaklaşımları belirlemek; pazarlama, gelişme, endüstrilerin örgütlenmesi, turizm bilinci, hizmetleri ve faaliyetlerini desteklemelidir. Turizmde plânlama ve sürdürülebilirlik

açısından turizm bilinci her bireyde oluşturulmalıdır. Yıldırım (1996) çevre kalitesinin bozulmasında turizm hareketlerinin payının olduğunu ileri sürerek doğal ve tarihi güzelliklerimizin korunmasının ilkökul düzeyinden başlanarak öğrenimin her aşamasında kültür dersleri verilmesi gerektiğini, yerel yönetimlerdeki insan gücünün eğitilerek iş görmesinin sağlanmasını önermektedir.

Turizm Bakanlığınca Turizm bilinci; turizmin ülke ekonomisine katkıları ve diğer yararları konusunda temel bilgi, temel görüş olarak tanımlanmaktadır. Bakanlıkça; turizm sektöründe uluslararası standartlara ulaşmak, turizm hizmetlerinin nitelik ve niceliklerini yükseltmek, toplumun tüm kesimlerinde turizm bilincini geliştirmek üzere; örgün, yaygın, hizmet

içi ve mesleki eğitimde durum değerlendirmesi yapmak ve geliştirici öneriler oluşturmak üzere, farklı dönemlerde Turizm Eğitimi Konferansları düzenlenmektedir. 15-22 Nisan tarihleri arasında her yıl çeşitli etkinliklerle kutlanan Turizm Haftası süresince; turizm konulu yarışmalar düzenlenmekte, sergiler, fuarlar, folklor gösterileri yöresel turlar yapılmakta, toplum, radyo ve televizyon programları ile turizm konularında bilgilendirilmektedir. Bu faaliyetler, ilköğretimde yapılmaya başlanmalı ve bu bilincin ilköğretimde öğrenciye kazandırılması gerekliliği üzerinde durulmalıdır. Bunun için de öğrencileri yetiştirecek öğretmen adaylarının turizm konusunda daha bilinçli olması sağlanmalıdır.

Kaynaklar

1. Akmel, J.,Kurt, G.(1993) Seyahat Acentalarının Otel Seçiminde Önemli Faktörler, Türkiye Kalkınma Bankası, Turizm Yıllığı-93,8-24
2. Aslan,Z.,Aktaş,G. (1994) Turizm Açısından Çevre Sorunlarına Genel Bir Yaklaşım, Ekoloji Çevre Dergisi,11, 43-45
3. Bayer, E.(1998)Türkiye Meslek Yüksekokulları Turizm Eğitimi Kalitesinin Geliştirilmesinde Sanal Yöntemlerin Rolü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, 3,145-156
4. Baysan K.S.(2001) Perception of the environmental impacts of tourism: a comparative study of the attitudes of German, Russian and Turkish tourists in Kemer,Antalya, Tourism Geographies, 3 (2), 218-235
5. Butler,R.W.(2000)Tourism and the environment: a geographical perspective, Tourism Geographies,2 (3), 337-358
6. Cheong S.,Miller M.L.(2000) Power and Tourism, Annals of Tourism Research,27,2,371-390
7. Çorbacı,A.(1994) Tanıtma Stratejileri ve Yöntemleri Turizmde Tanıtmanın Temel Kuralları, Türkiye Kalkınma Bankası, Turizm Yıllığı-94,64-74
8. Dinçer, İ.F.(1993) Turizm ve Turist Tanımlarındaki Gelişmeler, Türkiye Kalkınma Bankası, Turizm Yıllığı-93,102-116
9. Doğaner,S.(1994)Köyceğiz-Dalyan Çevresinde Eko Turizm, Türkiye Kalkınma Bankası, Turizm Yıllığı-94, 94-106
10. Doğaner,S(1998)*Türkiye Kıyı Kullanımında Turizm Olgusu,Türk Coğrafya Dergisi,33,25-53

11. Doğaner, S. (1998) Türkiye Ulaşım Sistemleri Turizm ve Çevre İlişkileri, Coğrafya Dergisi, 6, 1-27
12. Eser, Z. (2002) Turizme Giden Yol Eğitimden Geçer, Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 3, 29,
13. Güngördü, E. (2001) İlköğretimde Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi, (1. Baskı) Ankara: Nobel Yayınları
14. <http://cmyo.ankara.edu.tr/iktisad/TURKONF/web/ozcan-yagci.doc>
15. http://www.worldtourism.org/market_research/facts/latest-data-htm
16. <http://www.kulturturizm.gov.tr>
17. Ivy, L.R. (2001) Geographical Variation in Alternative Tourism and Recreation Establishments, Tourism Geographies, 3 (3), 338-355
18. İçöz, O. (1993) Turizm Sektöründe Plan ve Planlamanın Önemi, Turizm Yıllığı-93, 88-100
19. İnceoğlu, N., Aysu, E. (1992) Doğu Karadeniz Bölgesinde Yayla Turizminin Yapısal Sorunları, Doğu Karadeniz Turizmi Konferansında sunulan bildiri, Trabzon
20. Karaküçük, S. (1997) Rekreasyon, (2. Baskı), Ankara: Seren Ofset Kırzioğlu, I. (1993) Palandöken Dağları Kış Turizmi Planlaması Çerçevesinde Doğa Olanımı, Ekoloji Çevre Dergisi, 9, 44-48
21. M.E.B. (1998) Tebliğler Dergisi, sayı: 2484, 9-127
22. Milne S., Ateljevic I. (2001) Tourism, economic development and the global-local nexus: theory embracing complexity, Tourism Geographies 3 (4), 369-393,
23. Özgüç N. (1998) Turizm Coğrafyası Özellikli Bölgeler, (1. Baskı), İstanbul: Çantay Kitapevi
24. Öztürk, F. (1992) Kıyı Turizminden Öğrendiklerimiz; Yerel Standartlar Hakkında Yeniden Düşünme, Doğu Karadeniz Turizmi Konferansında sunulan bildiri, Trabzon
25. Özkan B. (1993) Rekreasyon Amaçlı Konutsal Yapılaşmaların Güney Ege Kıyı Peyzajına Etkileri Üzerine Araştırmalar, Turizm Yıllığı-93, 132-140
26. Stabler, M. (2000) Editorial introduction to the paper by D.R. Vaughan, H. Farr and R.W. Slee on estimating and interpreting the local economic benefits of visitor-spending: an explanation, Leisure Studies, 19, 91-94
27. Wagner, J.E. (1997) Estimating the economic impact of tourism, Annals of Tourism Research, 24, 3, 592-608
28. Yıldırım, R. (1996) Turizm ve Çevre, Ekoloji Çevre Dergisi, 18, 22-24